

BELEIDSKADERS

In deze bijlage zijn de beleidskaders bij de beekdalontwikkeling verder toegelicht.

Waterbeheerplan 2016 – 2021

In de Waterbeheerplannen (WBP's) beschrijven waterschappen welke doelstellingen worden nagestreefd en hoe het waterschap de opgaven gaat behalen. Met de waterbeheerplan voor de periode 2016-2021 gegeven beide waterschappen invulling aan de verplichting vanuit de Waterwet en de Verordening water Noord Brabant en Limburg. In het Waterbeheerplan van waterschap Aa en Maas is de missie als volgt: Het ontwikkelen, beheren en in stand houden van gezonde, robuuste en veerkrachtige watersystemen, die ruimte bieden aan een duurzaam gebruik voor mens, dier en plant in het gebied, waarbij de veiligheid is gewaarborgd met oog voor economische aspecten. Het waterschap Aa en Maas zet daarbij in op vier belangrijke programma's:

1. veilig en bewoonbaar beheergebied;
2. voldoende water en robuust watersysteem;
3. gezond en natuurlijk water;
4. schoon water.

Voor de beekontwikkeling van het Aa-dal Zuid geldt dat de focus ligt op het programma 'voldoende water en robuust watersysteem' en het programma 'gezond en natuurlijk water'.

GGOR (Gewenst Grond- en Oppervlaktewaterregime)

Waterschap Aa en Maas heeft de taak het peilbeheer voor gebieden af te stemmen op de omgeving en de doelen die aan een watersysteem gekoppeld zijn. Deze taak vervult het waterschap samen met de streek via een GGOR-proces. Binnen de ruimtelijke functies staat voor de Boven Aa de waterhuishouding ten behoeve van de landbouw voorop, maar dit mag niet ten kosten gaan van andere gebiedsopgaven. Het te voeren peilbeheer is vastgesteld in een apart streefpeilbesluit waarin de andere gebiedsopgaven zijn meegewogen.

Middels het GGOR wordt gestreefd naar een voor allen gewenst grond- en oppervlakte waterregime; een systeem dat kan omgaan met de gevolgen van klimaatverandering (piekbuien en extreme droogte) en dat flexibel kan worden ingezet om voldoende water voor verschillende functies te leveren. In het GGOR-proces is beoordeeld of en welke verschillen er bestaan tussen het Optimaal Grond- en Oppervlaktewaterregime (OGOR) en het Actuele Grond- en Oppervlaktewaterregime (AGOR). Daar waar verschillen zijn geconstateerd en deze als probleem worden benoemd, zijn maatregelen uitgewerkt om de AGOR meer richting OGOR te brengen. Deze maatregelen zijn samen met de streek uitgewerkt. Gewerkt wordt aan structurele en integrale oplossingen, die bijdragen aan een doelmatige optimalisatie van het peilbeheer in het Aa-dal. De GGOR-maatregelen zijn gericht op:

1. Duidelijkheid over het te voeren streefpeilbeheer;
2. Vermindering van wateroverlast;
3. Vermindering van watertekort;
4. Verbetering van de waterkwaliteit;
5. Positieve effecten op de ecologische, recreatieve, cultuurhistorische en landschappelijke opgaven;
6. Een betere balans tussen de gebiedskenmerken, het watersysteem en het grondgebruik.

De resultaten van de GGOR-visie zijn samengevat in bijlage 10.

Kaderrichtlijn Water

Op het beekdal Aa-dal Zuid ligt een opgaven vanuit de Kaderrichtlijn Water (KRW). De KRW is in 2000 van kracht geworden en heeft als doel de kwaliteit van oppervlakte- en grondwater in Europa te waarborgen. De Kaderrichtlijn Water is een Europese richtlijn die voorschrijft dat de waterkwaliteit van de Europese wateren vanaf 2015 aan vastgestelde eisen moet voldoen. Per stroomgebied is in beheerplannen aangegeven hoe de waterkwaliteit kan worden verbeterd. Per waterlichaam is een plan van aanpak om de gewenste kwaliteit te bereiken opgesteld. De doelen van de waterlichamen staan in het Provinciaal Milieu- en Waterplan (PMWP). Alle waterlichamen in het plangebied hebben

de status 'sterk veranderd' gekregen, wat betekent dat herstellen van een volledig natuurlijk systeem niet realistisch geacht wordt en ingrepen als drainage, kanalisatie, normalisatie en oeverversterking aanwezig zijn en acceptabel geacht worden richting de toekomst. De waterlopen in het plangebied zijn aangewezen als stromende wateren (R-typen). De toewijzing van de locaties is opgenomen in het hoofdrapport (paragraaf 3.1.3):

1. De bovenloop van de Aa tot de Eeuwelse Loop/Kleine Aa: Deze zijwaterlopen en de hoofdloop van de Aa tot de Eeuwelse Loop zijn conform vigerend beleid aangewezen als R4 (verweven). De beek heeft dan ook het karakter van een langzaam stromende bovenloop op zand. Deze wateren hebben een beperkte basisafvoer en zullen af en toe droogvallen, wat effect heeft op mogelijkheden om een stromende beek te realiseren en op de vispopulatie in de bovenloop.
2. De Aa van de instroom van de Eeuwelse Loop tot aan Helmond: De hoofdloop van de Aa van de Eeuwelse Loop zijn conform vigerend beleid aangewezen als R5 (verweven). De beek is eveneens op een zandbodem gesitueerd, is sterk genormaliseerd, maar volgt haar oorspronkelijk beekdal. Deze wateren zijn het gehele jaar watervoerend met een hogere basisafvoer dan R4 (verweven). Er is dus ook potentie voor vismigratie.

Uit analyse van het systeem (en van de voorgaande knelpunten) zijn navolgend knelpunten afgeleid voor de Aa in het plangebied:

1. Rondom het thema hydrologie:
  - verhelpen van problemen rondom stagnatie, droogval, stroomsnelheid, piekafvoeren en natuurlijke inundatie;
  - vispasseer maken van stuwen.
2. Rondom het thema hydromorfologie:
  - herstel van natuurlijke profielen en processen in het watersysteem realiseren;
  - beschaduwning langs het watersysteem realiseren;
  - oplossen van knelpunten rondom het thema 'beheer'.
3. Rondom het thema waterkwaliteit:
  - verminderen van voedselrijkdom (P en N) in het water;
  - verlagen van de temperatuur in de bovenlopen van de Aa;
  - verminderen van de hoeveelheid ammonium en zink in het watersysteem.

Beleidsnota Beekherstel Aa en Maas

Beekherstel is vooral gericht op het herstel van de morfologie (Processen zoals erosie en sedimentatie die de uiterlijke vorm van de beek bepalen), het natuurlijke afvoerregime, vegetatieontwikkeling en de veerkracht van het watersysteem. Dit gaat gepaard met aanpassingen aan de beekprofielen. Maatregelen hebben betrekking op het oppervlaktewater, de waterbodem, de oevers en de (lage) delen van het beekdal. Om dit in goede banen te leiden is de Beleidsnota Beekherstel opgesteld. Hierin zijn de beleidskaders van het Waterbeheerplan verder uitgewerkt. Verder is in de Nota beschreven hoe het waterschap bij beekontwikkelingsprojecten met het aspect beheer en onderhoud omgaat. Basisvoorwaarde is dat inrichting en beheer is gebaseerd op ecologische doelen. Bij beekherstel streven we naar het doorbreken van uniformiteit in de flora en fauna. Kleinschalig afwisselend reliëf en structuurrijke begroeiing zijn de beste garantie voor een hogere biodiversiteit op zandgronden. Hierop ligt de nadruk, zowel bij de inrichting als het vervolgbeheer van de beek. Ook na herstel van de beek zijn er nog veel voorkomende problemen, bijvoorbeeld fosfaatverzadiging, het ontbreken van zaadbronnen of bronpopulaties voor flora en fauna. Vaak moet de natuurlijke ontwikkeling kunstmatig bijgestuurd worden met beheer en onderhoud om de gewenste situatie te bereiken. Dit is beschreven in het hoofdrapport (paragraaf 7.2).

Naast uitwerking van de kosten en financiering en de monitoring is de beleidsnota gesteld dat:

1. Ecologisch beheer ondersteunend werkt: Als een beek bestaat uit delen die ingericht zijn en delen die nog niet zijn ingericht, dan is het aan te bevelen in de gehele beek het nieuwe ecologische beheer toe te passen. Gewenste plant- en diersoorten komen tenslotte ook in niet heringerichte delen voor. Met het toepassen van ecologisch beheer worden het effect van de inrichtingsmaatregel en de ecologische ontwikkeling in heel de beek versterkt;

2. Lokale partijen bij voorkeur betrokken worden bij beheer en onderhoud: Het waterschap heeft het voornemen om lokale partijen zoals vrijwillige landschapsbeheergroepen en (agrarische) natuurverenigingen bij het beheer en onderhoud van de herstelde beken te betrekken. Daarmee worden mogelijkheden voor de inzet van lokaal aanwezige kennis en kleinschalig locatiespecifiek onderhoud benut. De kans op het realiseren van de ecologische doelen bij beekherstel wordt daarmee vergroot. Vooral delen van de oever, piekbedden en beekbegeleidende natuurelementen lenen zich goed voor beheer door externe partijen;
3. Begrazing alleen toegepast wordt voor grotere arealen: Begrazing als natuurlijke onderhoudsvorm is alleen een optie als het gebied minimaal tien hectare groot is. Daar waar beekherstel wordt gecombineerd met bijvoorbeeld waterberging, ontstaan mogelijkheden voor begrazing. In het Dynamisch Beekdal is hiermee ervaring opgedaan;
4. Natuurlijk peilbeheer wordt geaccepteerd: Peilbeheer bestaat uit inrichting en beheer. De inrichtingscomponent heeft te maken met kunstwerken, zoals stuwen en gemalen. Traditioneel is maaibeheer gericht op behoud van voldoende afvoercapaciteit. In sommige situaties is het echter wenselijk om de afvoer juist te vertragen of de peilen te verhogen. Door minder te maaien kan watervegetatie het waterpeil verhogen.

Natuurnetwerk Brabant

Naast de KRW zijn delen van de beek, maar vooral gebieden langs de beek aangewezen vanuit het Natuurnetwerk Brabant. Dit is onderdeel van het Natuurnetwerk Nederland. Het is een netwerk van deels bestaande en deels nieuwe natuurgebieden die door ecologische verbindingzones (EVZ) met elkaar verbonden zijn. De beken in het plangebied zijn aangewezen als EVZ's. Het betreft zowel droge als natte verbindingzones. Ongeveer 90% van het NNB wordt gevormd door bestaande natuurgebieden zoals de Strabrechtse Heide en de Grootte Peel. Het netwerk is echter nog niet compleet. Er ontbreken nog veel gebieden en verbindingen die belangrijk zijn voor dieren en planten. Vanwege klimaatveranderingen veranderen hun leefomstandigheden en worden de gebieden en verbindingen nog urgenter. De provincie Noord-Brabant wil in 2027 alle ontbrekende verbindingen in het netwerk hebben gedicht met nieuwe natuur.